

CVIČENÍ Z HODNOCENÍ KRAJINY

29.3.2010

**HODNOCENÍ KRAJINNÉHO RÁZU V
DUCHU METODIKY BUKÁČKA A
MATĚJKY (1997, 1999, 2006)**

Mgr. Ondřej Herzán

HODNOCENÍ BUKÁČEK - MATĚJKA

1997 – z podnětu Správy CHKO ČR

Vyhýbá se pojmem jako estetika krajiny apod.
Spíše krajinná struktura

Stanovení matrice = převažující způsob
využívání krajiny

- 1) Zemědělská
- 2) Zemědělsko – lesní
- 3) Lesní
- 4) Rybničně – zemědělská
- 5) Urbanizovaná

INOVACE 1999

Tři formy hodnocení krajinného rázu

- Preventivní
- Kauzální
- Tvůrčí

Pojmy...podobné jako u Vorla i Löwa

Metodika hodnocení krajinného rázu

- 1) **Determinace základních charakteristik**
- 2) **Diferenciace na specifické územní celky**
- 3) **Charakteristiky krajinného rázu tvořeného krajinnými složkami**
- 4) **Stanovení významu každé charakteristiky KR**
- 5) **Hodnocení prostorových charakteristik**
- 6) **Stanovení návrhu ochrany a ochranných limitů**

DETERMINACE ZÁKLADNÍCH CHARAKTERISTIK ÚZEMÍ

**Přírodní charakteristika
(geomorfologie, hydrologie, vegetační poměry)**

**Kulturně – historický vývoj území
(důraz na „epochy změn“)**

**Celková charakteristika uspořádání
(současný stav osídlení, využití území člověkem, míra
zachování krajiny vzhledem k historickému vzniku....)**

**Výčet základních charakteristik území
(členitost a specifické tvary reliéfu, základní projevy
vegetace, uzavřené X otevřené prostory)**

DIFERENCIACE ÚZEMÍ

Vymezování krajinných celků

„vnitřní pohled“ – konfigurace prvků a složek

„vnější pohled“ – okolní krajinné celky a jejich prostory, průhledy, otevřenost a horizont

Co když lze hodnocení vztáhnout v plném rozsahu na oba navzájem sousedící celky...?

...TAK TO JE NĚKDE CHYBA 😊

VÝČET CHARAKTERISTIK KRAJINNÉHO RÁZU

Příklad:

V rovinaté zemědělské krajině Pardubicka, kde převládají intenzivně obhospodařované plochy (především orná), silně urbanizovaná krajina velkých sídel a lesní porosty zastoupené charakteristickými kulturními bory na terasách a olšinami ve zvodněných sníženinách, můžou být charakteristiky zapsány velmi zjednodušeně takto: výrazná geometrizace krajiny, intenzivně využívané zemědělské plochy o velké výměře s převahou orné, hospodářské bory s výraznými ostrými okraji, rovinný reliéf s nevýraznými terasami a drobnými tvary (hrany teras, písečné přesypy, mrtvá ramena), urbanizovaná krajina sídel a jejich bezprostředního okolí a v neposlední řadě řeka Labe. Další charakteristikou, kterou nelze opominout, je nevýrazný horizont a otevřenost krajinné scény.

PŘISOUZENÍ VÝZNAMU JEDNOTLIVÝM CHARAKTERISTIKÁM KRAJINNÉHO RÁZU

Příklad:

Budeme-li se držet schematického příkladu Pardubicka, bude výčet charakteristik přibližně vypadat takto:

Charakteristika

Výrazná geometrizace krajiny

Rovinný reliéf s nevýraznými terasami a drobnými tvary (hrany teras, písečné přesypy, mrtvá ramena)

Neidentická zástavba okrajů sídel a jejich začlenění do krajinného rámce

Řeka Labe s technicky výrazně upravenými toky

Řeka Labe s přírodními nebo přírodě blízkými břehovými porosty

Hospodářské bory s výraznými ostrými okraji

Slatiny, rybníky

Vertikální stavby technického charakteru

Intenzivně využívané zemědělské plochy o velké výměře s převahou orné půdy

Význam

Určující

Určující

Určující

Významná

Významná

Významné

Významné

Významné

Zásadní

POZITIVNÍ A NEGATIVNÍ PROJEVY ZÚČASTNĚNÝCH SLOŽEK

Pozitivní + negativní projevy....viz minulé cviko (Löwova, Vorlova metodika)

Neutrální projevy

(při změnách mohou zvýraznit pozitivní či negativní dopad některé z nich)

Charakteristika

Výrazná geometrizable krajiny

Rovinný reliéf s nevýraznými terasami a drobnými tvary
(hrany teras, písečné přesypy, mrtvá ramena)

Neidentická zástavba okrajů sídel a jejich začlenění
do krajinného rámce

Řeka Labe s technicky výrazně upravenými toky

Řeka Labe s přírodními nebo přírodě blízkými břehovými porosty

Hospodářské bory s výraznými ostrými okraji

Slatiny, rybníky

Vertikální stavby technického charakteru

Intenzivně využívané zemědělské plochy o velké výměře
s převahou orné půdy

Význam

Určující

Určující

Určující

Významná

Významná

Významné

Významné

Významné

Zásadní

Projev

-

O

-

-

+

+

-

PROSTOROVÉ VZTAHY – ČLENĚNÍ DOMINANT

Vztahy základních charakteristik
(rozlehlost, svažitost, dynamika...)

Dominanty podle počtu prvků nebo složek
samostatné – věž, kostel, hora

soubory – Adamovské Hradčany ☺, nebo např. Vysoké Tatry

Dominanty podle původu prvků
přírodní – hora, skála

umělé – rozhledna, vysílač, kostelní věž...

duchovní – místa významné události, bojiště...

Dominanty podle rozsahu působení
místní, oblastní, národní

Dominanty podle směru působení
vertikální – výškové stavby...

horizontální – vysoký táhlý hřeben

bezsměrná – trafostanice za městem

Dominanty podle pohybu

dynamické – větrná elektrárna...

statické – vysílač, hora

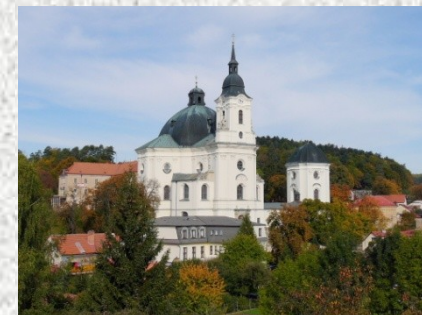
Kombinované – radarová stanice

Dominanty podle vnímání (senzitivity)

Viditelná – rozhledna, stožár

Pachová – plynárna, rafinérie...

Hluková – průmyslová zóna města, letový prostor...

STANOVENÍ OCHRANY - LIMITY

- Limity pro výstavbu nových objektů**
- Limity pro přestavbu objektů (zákl. konstrukční prvky)**
- Limity pro kácení mimolesní zeleně**
- Limity pro technické zásahy do vodního toku**
- Limity pro výškové stavby**

DOPORUČENÉ VÝSTUPY

TEXTOVÁ ČÁST

- např. aktuální narušení prvky z okolních KC – průmyslové areály, regulované toky, ruderální plochy, skládky...)
- výčet památkově chráněných objektů a památkových zón
- stanovení ochrany krajinného rázu

TABULKOVÁ ČÁST

- výčet charakteristik KR, význam charakteristik KR, jejich projevy

MAPOVÁ ČÁST

- přehledové mapy „padesátky“ či „stovky“
- podrobná mapa „pěťadvacítka“

VERZE 2006

čtyři základní kroky (vznikly sloučením původních šesti):

- 1) Vymezení a charakteristika území**
- 2) Identifikace a klasifikace znaků a hodnot KR**
- 3) Nalezení vztahů v krajině**
- 4) Vytvoření pravidel ochrany KR ve vztahu k
potencionálnímu rozvoji krajiny**

**Nepracuje se zde již s charakteristikami, nýbrž s
jejich znaky (pojem „cennost“ znaku)**

+ posouzení venkovských urbanizovaných prostor

musí být prováděna uvážlivě. Identifikované znaky jsou uspořádány do přehledné tabulky, kde jsou zadány i jejich vlastnosti.

Výčet charakteristik krajinného rázu	Význam	Projev	Cennost
Historicky dochovaná urbanistická struktura	3	+	1
Dochované členění pozemků a vedení komunikací	2	+	2
Architektonická kvalita tradiční formy a uspořádání usedlostí dvorcového typu	2	+	2
Přírodě blízká až přírodní luční společenstva, květnaté louky	2	+	1
Členitost drobných výměr orné a luk	1	+	1
Zástavba dvou nových objektů v západní části prostoru	1	-	1

ZDROJE

BUKÁČEK, R. **Preventivní hodnocení krajinného rázu rozsáhlejšího území – metodika a možnosti jejího využití.** In: *Ochrana krajinného rázu - třináct let zkušeností, úspěchů i omylů.* Ed. I. Vorel, P. Sklenička. Praha: 2006. s. 91-98. ISBN 80-903206-7-8

BUKÁČEK, R., MATĚJKA, P. **Hodnocení krajinného rázu.** In: *Péče o krajinný ráz – cíle a metody.* Ed. I. Vorel, P. Sklenička. Praha: ČVUT, 1999. s. 159-187. ISBN 80-01-01979-9

BUKÁČEK, R., MATĚJKA, P. **Hodnocení krajinného rázu v CHKO ČR – návrh metody.** In *Ochrana přírody ročník 52, 3/1997.* Praha: Environs, Agentura ochrany přírody a krajiny, 1997. s. 82-84

MATĚJKA, P., BUKÁČEK, R. **Využití metodiky preventivního hodnocení krajinného rázu k posouzení venkovských urbanizovaných prostorů.** In: *Ochrana krajinného rázu - třináct let zkušeností, úspěchů i omylů.* Ed. I. Vorel, P. Sklenička. Praha: 2006. s. 99-104. ISBN 80-903206-7-8.